

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVI (40)

Štev. (No.) 14

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

23. aprila 1987

Pismo papežu

To pismo je bilo izročeno papežu Janezu Pavlu II. ob priliki srečanja v Luna Parku s poljskimi rojaki in drugimi slovenskimi skupnostmi.

10. aprila 1987

Sveti oče!

SLOVENCI, ki smo se po drugi svetovni vojni naselili v Argentini, se ob Vašem drugem pastirskem obisku v tej deželi z radostjo pridružujemo navdušenim sprejemom in pozdravom ter Vam izrekamo našo globoko sinovsko vdanost kot vidnemu namestniku Učenika, čigar nauk je naš narod sprejel in ohranja nad 1000 let.

Našim pozdravom pridružujemo iskreno zahvalo za vso veliko očetovsko skrb, ki jo kažete do nas izseljencev po vsem svetu, da nam z dušnopastirsko službo v našem jeziku ohranjate zaklade naših prednikov: vero in jezik.

Tudi naslavljamo na Vas, sveti oče, prošnjo, da v svoje molitve vključujete še prošnje za našo domovino Slovenijo, ki je prav tako kot Vaša Poljska težko preizkušena ter že nad 40 let trpi vsled zatiranja osnovnih človekovih pravic.

Končno še prošnja, ki Vam jo s sinovskim zaupanjem posebej pri-

poročamo. Pri sv. stolici so v teku procesi za beatifikacijo štirih Slovencev: škofov Friderika Ireneja Barage, Antona Martina Slomška, Janeza Gnidovca in p. Vendelina Vošnjaka. Lahko si predstavljate, sveti oče, kakšno veselje bi navdalo slovenske vernike doma in v izseljenstvu, če bi v doglednem času dosegel čast oltarja katerikoli imenovanih in bi tako Slovenci dobili svojega prvega blaženega ali svetnika.

Imamo pa tudi množico mučencev, laikov in duhovnikov, ki so v dobi komunistične revolucije v Sloveniji darovali svoje življenje iz čiste zvestobe katoliški veri v goreči ljubezni do domovine, katero so hoteli obvarovati brezboštva. Prepričani smo, da so se pridružili množicam, ki jih že krasi mučeniška palma in upamo, da bomo dobili, po modrosti in materinski dobroti sv. Cerkve, tudi v njih potrditev naše vere v pravično plačilo za njihovo mučeniško smrt.

Sprejmite, sveti oče, naše ponovne izraze sinovske vdanosti. Vaša in naša molitev naj nam pomaga v izpolnitvi naših želja v večjo čast božjo.

Za Zedinjeno Slovenijo

Emil Cof
tajnik

Lojze Rezelj
predsednik

Umril je slovenski Dubček

V Ljubljani je umrl v petek popoldne 27. marca, zadet od srčne kapi, v 68. letu starosti Stane Kavčič, ki je bil od leta 1968 do 1972 predsednik slovenske vlade, pa je bil tedaj postavljen na rob javnega dogajanja, ker je preveč odločno branil slovenske interese pred Beogradom.

Ne samo, da je leta 1968 postal predsednik izvršnega sveta SR Slovenije. Tito mu je celo ponudil mesto predsednika zvezne jugoslovanske vlade v Beogradu. Morda tudi zato, ker je postal v Sloveniji preveč močan. Kavčič je vabilo sprejel, a stavil tudi znane pogoje, ki pa niso bili sprejeti. Tako je raje ostal v Sloveniji, namesto njega pa je šel v Beograd Mitja Ribičič, ki pa je slovenske koristi kaj klavarno zastopal — in se tudi zadnje čase v tem ni kaj prida spremenil.

Branil je slovenske koristi

Pod njegovim predsednikovanjem se je zgradila železniška proga Kozina-Koper, potem ko je vodstvo jugoslovanskih železnic odbilo prošnjo za financiranje te za Slovenijo tako potrebne proge. Zavoljo tega je morala nositi vse finančno breme slovenska republika. Tito pa je bil toliko nesramen, da ko je bila proga zgrajena in vse nared za odprtje, se je pripeljal s svojim modrim vlakom kot prvi na novi progi v Koper, zaradi česar je predsednik slovenske vlade iz protesta ostal v Ljubljani.

Pristaš dialoga

Za njegovega časa se je prvič začelo govoriti o narodni spravi in o potrebi dialoga s politično emigracijo. Tedaj je bilo univ. prof. dr. Cirilu Žebotu, ki deluje v ZDA, omogočeno, da se je v Ljubljani sestal s Kovačičevim opolnomočenim ministrom. Ni pa se srečal s samim Kavčičem.

Kavčič je bil tudi prvi predsednik slovenske vlade, ki se je stvarno zavzel za slovenske manjšine.

Kavčičeva odslovitve

Njegova usoda je bila odločena na sestanku na Brionih, kjer je Tito ostro napadel Kavčičeve nazore.

Kavčič naj bi postal žrtev tako imenovane „cestne afere“. O tem je

bil nedavno več govora na mariborskem kulturnem večeru, kjer je književnik Tone Partljič, znan po svoji iskrovosti in satiri, dal na rešeto Mitjo Ribičiča, v partizanih Cirila, med zadnjo vojno komisarja četrte cone na Štajerskem, po vojni javni tožilec, sekretar za notranje zadeve (pa ne v času dachauskih procesov), predsednik jugoslovanske zvezne vlade od 1969 do 1971, sedaj pa mož, ki se spretno ohranja na površju, čeprav brez lastne politične teže.

Na omenjenem večeru je Partljič kar naravnost obtožil Ribičiča, da je bil on tisti, ki je odstavil takratnega prvega človeka slovenskega političnega življenja Staneta Kavčiča, s čimer si tedaj ni pridobil simpatij slovenskega naroda. Takrat je Stane Kavčič ostro reagiral, ker so v Beogradu v zveznem izvršnem svetu mednarodno posojilo za gradnjo cest namenili za cesto Beograd- Novi Sad, on pa je skupaj s Hrvati zahteval, da bi ta sredstva dobila Slovenija. S tem je razgibal ves slovenski narod, češ da Slovence že od nekdaj izkoriščajo (kar je sedaj na široko ponovila „Nova revija“).

Partljič je v zvezi s tem Ribičiču oponesel, da je bil takrat, kot se zdi, bolj na strani interesov Jugoslavije kot pa slovenskega naroda, nakar je slednji odvrnil, da pri Kavčiču ni šlo v prvi vrsti za cesto, ampak je to bil spopad glede političnega koncepta nadaljnjega razvoja Slovenije. Marsikaj tistega, je dejal Ribičič, kar je takrat Kavčič imel pred seboj, je zdaj zelo aktualno.

„Zaradi teh vprašanj smo se takrat spopadli, je pa Kavčič še ostal član partije. Je pa zaenkrat v tej naši demokraciji še tako, da ljudje, ki so bili odstavljani, niso prišli več na odgovornejša mesta, kar je pomankanje naše demokracije.“

Premnogi so kljub vsemu tiho upali, da ga bodo ob nastalih obupnih gospodarskih razmerah ponovno poklicali na krmilo slovenske republike. Tega ne bomo več dočakali. Odšel je nepričakovano, a Slovenci ga bodo ohranili v spominu kot moža, ki mu slovenstvo ni bila prazna beseda.

L. V.

Okrajšano iz Kat. glasa, Gorica, 2. aprila 1987

Obisk škofa Jenka

Slovenska skupnost v Argentini se spet veseli dušnopastirskega obiska iz Slovenije. To pot prihaja k nam na obisk škof slovenskega Primorja, naše najstarejše ali po drugi strani najmlajše škofije, koprške škofije. Dr. Janez Jenko predstavlja duhovno vez, ki družijo nas, emigrante tostran oceana, pa vse Slovence, predvsem pa slovensko Cerkev v eno dušo. Po obisku slovenskega metropolita dr. Alojzija Šuštarja pred štirimi leti imamo spet priložnost, da zaživimo v neposrednem stiku z domovino — očetnjavo. V prvi vrsti je pastoralni obisk namenjen birmovanju slovenskih otrok; škof bo tudi vodil našo tukajšnjo najstarejšo versko slavnost — romanje k Materi božji v Luján. Mimogrede pa bo s svojo prisotnostjo poživil narodno zavest in zavest povezanosti, ko se bo udeležil Slovenskega dne, prisostvoval igri Poslednje ustoličenje, pa tudi obiskal naše Domove, trdnjave slovenstva v Argentini.

Skupaj z njim bo prišel njegov spremljevalec, glavni urednik priljubljene mladinske revije Ognjišče, msgr. Franc Bole. Tudi njegovega obiska se veselimo, saj je njegova revija tukaj precej brana in naša mladina iz nje zajema duha povezanosti in narodne pripadnosti. Veseli smo tudi zato, ker bo lahko neposredno sam videl našo borbo za ohranitev slovenskega načina verovanja, slovenske zavesti in idejne trdnosti. Njegovo časnikarsko oko bo lahko marsikaj opazilo in si zapomnilo; tako bo lahko svojim potovanjem dodal novo stran.

ZGODOVINA KOPRSKE ŠKOFIJE

Ko so Slovenci začeli naseljevati zemljo, v kateri še danes živijo, so počasi prodirali do morja. Posedli so današnje Istro, niso pa zavzeli obalnih mest, ki so bila naseljena že stoletja prej z romanskimi ali poromanjenimi prebivalstvom. V ta obalna mesta so tudi pribežali staroselci pred slovenskim navalom, tako tudi škofje iz raznih uničenih škofij na Slovenskem: Emone, Petovijia itd.

Tako so mesta ostala romanska, okoliška naselja pa slovenska. Istra in z njo slovensko prebivalstvo je kmalu, konec prvega tisočletja, pripadlo Frankom in za temi nemškemu cesarstvu, a obalna mesta so

do dolgo ostala podložna Bizancu in za njim Beneški republiki. V posameznih mestih na obali so se kmalu razvile škofovske stolice; iz mesta Kopra — insula Caprea — Kozji otok — sta znana dva škofa iz 8. stoletja, Joannes in Senator. Zaradi majhnosti je pozneje škofija bila poverjena tržaškemu škofu. Še leta 1185 je Koper postal spet samostojna škofija in ostal tak do XIX. stoletja. Znanih je še 43 koprskih škofov po imenu, med njimi je tudi blaženi Absalon iz XIII. stol.

Slovenski doseljenci so se počasi začeli pomikati v mesto, kjer so se večinoma poromanili. Vendar je zanimivo, da je bila sicer v mestu služba božja v latinščini, kot običajno, v slovenski okolici pa glagoljska, kar se je ohranilo tja do leta 1880. Tudi v mestu, ki je imelo nad 40 cerkva, so imeli za Slovence staroslovansko — glagoljaško bogoslužje.

Ko je leta 1797 prišel Koper pod Avstrijo, so kmalu nato (l. 1828) koprsko škofijo personalno zedinili s tržaško v tržaško-koprsko škofijo. Tej so dalj časa načelovali škofje Slovenci, dokler ni vsa Primorska

padla pod Italijo. Ko je po II. svetovni vojni Primorje pripadlo Jugoslaviji, so upravljali slovenski del te škofije dr. Močnik (ki so ga komunisti izgnali v Italijo), dr. Nežič, Anton Vovk, Mihael Toroš in Albin Kjuder

Ko so se končno z osimskim sporazumom določile uradne meje, je Vatikan obnovil staro koprsko škofijo in ji priključil še slovenski del goriške in za prvega škofa imenoval dr. Janeza Jenka.

DR. JANEZ JENKO

Sedanji koprski škof se je rodil 5. maja 1910 v Mavčičah na Sorškem polju ob Savi. Gimnazijo je dovršil v škofovih zavodih v št. Vidu, leta 1934 pa je bil posvečen v duhovnika. Pozneje je bil dalj časa prefekt v škofovih zavodih in je tudi doktoriral iz sv. pisma. Deloval je kot katehet ter je tudi objavljaj članke v reviji Katoliške akcije.

Leta 1940 je odšel v Beograd, kjer je skrbel za tamkajšnje katoličane. Med vojsko je veliko pomagal slovenskim beguncem in izseljencem. (Nadaljevanje na 2. str.)

MARKO KREMŽAR

NOVA REVIIJA 57

Pravna ureditev položaja Slovencev kot naroda

FRANCE BUČAR:

Znana sedeminpetdeseta številka Nove revije ima enotno tematiko in značilen podnaslov: „Prispevki za slovenski nacionalni program.“ Pomeni, da je pričela slovenska javnost tudi znotraj meja „pretresati rešitve, čistiti pojme in presojeti možnosti...“ slovenske prihodnosti.

Ker ni mogoče ponatisniti vseh 240 strani zbranega gradiva, se omejimo danes le na povzetek ene od temeljnih razprav. Pisec prof. France Bučar je z njo nekako dopolnil svojo zadnjo knjigo: Resničnost in utvara.

Razprava spada pod zaglavje: „O pravnih načelih slovenske nacije“ in izhaja iz ugotovitve, da ta vprašanja niso pomembna „za tiste, ki so prepričani, da o odnosih med ljudmi, zlasti (pa) med narodi in državama, odloča samo moč“.

„Moč je porazdeljena med vse udeležence v družbenih odnosih... lahko zelo neenakomerno... Vladajoča družbena elita ali vladajoči narod... ki bi ustrezala samo predstavam o njihovi absolutni premoči,

bosta končala v brezpravju, kaosu in entropiji.“ (150) „Pravna ureditev je... odraz razumevanja... notranje družbene povezanosti in soodvisnosti... Zato je od ustrezne pravne ureditve odvisen položaj posameznika v družbi, naroda v večnarodni državi.“

Vendar tako „jasne predstave o potrebnih pravnih ureditvah“ ni bilo, ko so naši narodi po koncu prve svetovne vojne vstopali v novo državo SHS, ugotavlja Bučar. „Nekaterim politikom, izvirajočim iz predelov, ki so poprej spadali pod Avstro-Ogrsko, je bilo sicer že od vsega početka jasno, da bi morala biti nova država urejena na federativni podlagi — razumljivo pa, da jasno izdelanega modela za tako federativnost še niso mogli imeti, niti jim ni bilo dano, da bi ga mogli izdelati.“

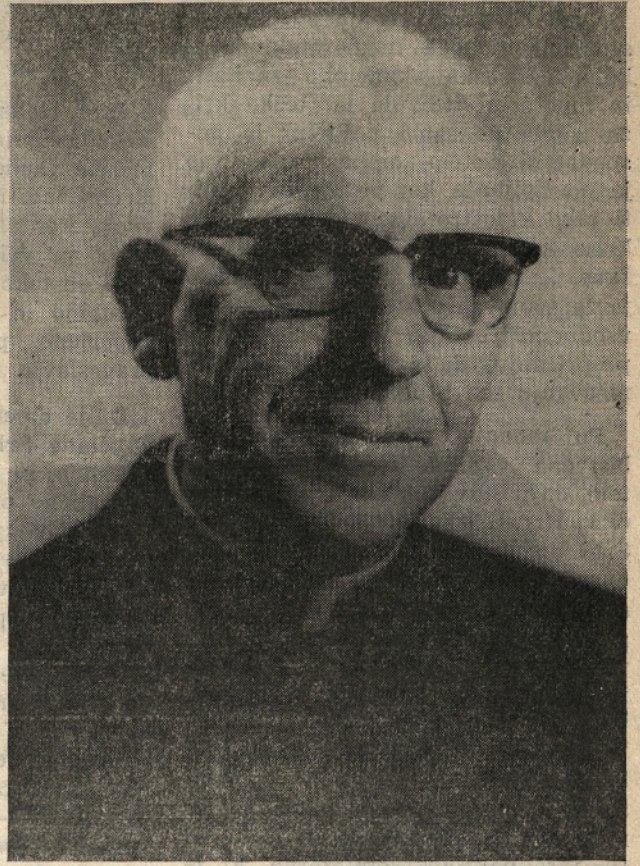
„Vladajoča srbska elita... pa se z zamisljivo federativnosti države sploh ni ukvarjala... Uporabljen je bil model unitarne meščanske države... po francoskem vzorcu. To je bila vsaj formalno demokratična in

pravna država... prepletena s celo vrsto vzhodnjaških, francoskemu, zahodnjaškemu vzorcu povsem tujih primesi. Zato nikoli ni mogla razviti solidne in nepodkupljive javne uprave, kakršna je seveda pogoj za delovanje moderne demokratične države... Ob takem modelu država enostavno ni mogla funkcionirati... Obstoječa pravna ureditev in položaj, na katerega se je nanašala, sta si bila v... protislovju.“

„Odgovor, ki je sledil, je postal... klasičen vzorec za reševanje vseh dejanskih in navideznih strukturalnih težav te države; spopad s posledicami, ob popolnem zanemarjanju vzrokov za nastale težave.“ „Šestojanuarska diktatura“ je ukinila demokracijo, hoteč tako odpraviti zunanje znake globokih nesoglasij.

„Le počasi... je prodrlo spoznanje, da države ni mogoče urejati po unitarnem vzorcu. Hrvaške je dobila svojo relativno avtonomijo v okviru sicer še vedno enotne Jugoslavije (1939). Slovenci do svoje avtonomije nismo prišli, ker je prišlo že prej do fašističnega napada na Jugoslavijo. Toda vzorec za reševanje notranje ureditve države je bil najden; upoštevanje različnosti in pravna ureditev notranje soodvisnosti, izvirajoče iz te različnosti“ (151)

Ko piše avtor o značilnostih prve Jugoslavije, ima brez dvoma pred očmi sedanji položaj v državi. Zato je po naštevanju negativnih strani tedanje ureditve poudaril: „Vendar (Nad. na 2. str.)

Srbska akademija in Hrvati

„Svobodna Slovenija“ je dne 29. januarja 1987 poročala o Memorandumu Srbske akademije znanosti in umetnosti, v katerem so bili napadeni Slovenci in Hrvati. Slovenci smo na napad odgovorili iz svojega slovenskega stališča. Sedaj pa je na ta napad poslal odgovor zastopnik Hrvatske seljačke stranke, **prof. Zvonko Mustapić** s prošnjo, da ga objavimo. Odgovor radi objavljamo, toda zaradi pomanjkanja prostora v našem listu, ga objavljamo v skrajšani obliki.

Prof. Mustapić navaja uvodne besede omenjenega memoranduma, v katerih Srbska akademija znanosti in umetnosti trdi, da je „težka kriza zajela ne samo politični in gospodarski sistem, ampak sploh vse javno življenje, ker ne izključuje niti tako katastrofalnega izhoda iz te krize kot razpad jugoslovanske države. Zato smatra Srbska akademija za svojo dolžnost, da pove v tem usodnem trenutku svoje mnenje v prepričanju, da s tem pomaga pri reševanju teh problemov.“

Po mnenju prof. Mustapića je bistvena vsebina memoranduma v tem, da postavlja trditve, da Slovenci in Hrvati izkoriščajo Srbijo, da se Srbi počutijo niti gospodarsko, niti narodno, niti politično enakopravne s Slovenci in Hrvati, da vlada v Jugoslaviji „antisrbska koalicija“ Slovencev in Hrvatov, ki sta jo ustvarila Josip Broz Tito (Hrvat) in Edvard Kardelj (Slovenec). Republik Slovenija in Hrvatska gospoduje ta gospodarsko in politično v Jugoslaviji. Politika jugoslovanskih komunistov je protisrbska in je nadaljevanje politike Kominterne, ki je po mnenju Srbske akademije sodelovala pri razbijanju Jugoslavije in je pomagala protisrbskim gibanjem v Jugoslaviji. Slovenci in Hrvati so vedno imeli odločilen vpliv v Centralnem komiteju jugoslovanske komunistične partije, ker so imeli že pred drugo svetovno vojno svoje ko-

munistične stranke. Z ustavo leta 1974 so se Slovincem in Hrvatom izpolnile njihove nacionalne zahteve in zato nasprotujejo (?) morebitnemu razpadu današnje Jugoslavije.

O teh neverjetnih in nedokazanih trditvah Srbske akademije je „Svobodna Slovenija“ deloma že pisala. Težko bo v domovini in izven nje kdo verjel, da spričo statistik in neizpodbitnih dejstev Slovenci in Hrvati gospodarsko izkoriščajo Srbe. Kljub krivičnosti takih obtožb pa ni rečeno, kar poudari prof. Mustapić, da se ne bi srbskemu človeku priznala njegova vrednost in plemenitost.

Prof. Mustapić izraža v svojem spisu mnenje, da ima ta kampanja Srbske akademije zoper Slovence in Hrvati tudi nekaj protikatoliški prizvok, ker sta slovenski in hrvaški narod po veliki večini katoliška. Seveda je tako stališče popolnoma neaktualno in zgrešeno, pa naj si bo naperjeno proti katolištvu, proti pravoslavju ali proti islamizmu.

Dalje omenja prof. Mustapić izjava člana Srbske akademije Vasilija Krestiča, ki je zapisal, da so Hrvati „genetično predestinirani za zločin“. Razumljivo je, da take trditve srbskega akademika ne morejo utrditi, ker sta slovenski in hrvaški narod po veliki večini katoliška. Seveda je tako stališče popolnoma neaktualno in zgrešeno, pa naj si bo naperjeno proti katolištvu, proti pravoslavju ali proti islamizmu.

Ker pa ta afera, ki jo je sprožil Memorandum Srbske akademije znanosti in umetnosti, še ni zaključena, bomo čakali na njen izid in nato podrobneje poročali o nastalem položaju.

Obisk škofa Jenka

(Nad. s 1. strani)

Po vojski je izdajal list Blagovest do leta 1964, ko je prevzel delo apostolskega administratorja slovenskih delov tržaško-koprske, goriške in reške škofije. Končno je leta 1978 postal redni škof obnovljene koprške škofije, ki je del ljubljanske metropolije. Geslo, ki si ga je izbral je: „Vera — zmaga!“

Škofija ima lastno malo semenišče ter okoli 200 duhovnikov. Pred kratkim je škof dr. Jenko dobil pomožnega škofa v osebi msgr. Metoda Piriha, da mu je v oporo pri delu.

MSGR. FRANC BOLE

Msgr. Bole se je rodil leta 1932 pri Knežaku na Primorskem in bil posvečen leta 1958. Že od leta 1967 je glavni urednik mladinskega mesečnika Ognjišča, ki izhaja v Koprju. Ta revija je začela izhajati leta 1964 in se je razvila v verjetno najboljšo brano slovensko revijo, saj izhaja v nakladi skoraj 100.000 izvodov. Urejevana je zelo privlačno, poleg tega pa prinaša marsikatero zanimivost, odgovarja na probleme mladih, skrbi za bolnike itd. Tudi v Argentini je precej naročnikov in bralcev te revije, predvsem med mlajšimi.

Ureditev položaja ...

(Nad s 1. str.)

ta država ni bila totalitarna. Bila je... vendarle pravna država. Vse gospodarstvo je bilo v zasebnih rokah in to je moč vladajoče čaršije bistveno omejevalo...

Nadalje ugotavlja pisec, da je zlasti Slovenija „po svetovni gospodarski krizi začela hitro industrijsko rasti, zlasti pa preraščati v pomembno trgovsko in bančno središče.“ Ta trditve, ki je povsem resnična, je za domače razmere danes skoraj revolucionarna, saj se je nedolgo tega uradna zgodovina slovenskega gospodarskega pričenovala leta 1945.

Nič manj pomembna ni naslednja ugotovitev: „Skoraj bi bilo mogoče jasno povedati, kam bi tak razvoj, če ne bi bil z razpadom države na silo presekano, pripeljal. Za razpad ima največ 'zaslug' srbska vojaška klika, saj se je takemu toku nagonsko upirala in ga poskusila z državnim udarom 27. marca 1941 ponovno preusmeriti na pot, ki je bila že zdavnaj nemogoča. Cena za to 'junaštvo', ki se predstavlja kot višek patriotizma... je verjetno za vsaj dve leti prezgodnja in zato toliko daljša nacistična okupacija Jugoslavije.“ (152)

Poglavje o predvojni Jugoslaviji zaključuje Bučar: „Med Slovenci je vse bolj raslo prepričanje, da v taki državi zanje ni mesta,“ čeprav v

njej „obstoj Slovencev kot naroda ni bil ogrožen...“ in je „Slovenija kljub vsemu še vedno nekako držala korak s srednjeevropskim okoljem, iz katerega se je razvila.“

Z okupacijo je ostala ena sama možnost: „Vzeti svojo usodo v svoje roke,“ pričinja Bučar drugi del svoje razprave.

„Prepričanje, da unitarna Jugoslavija kot zbirna možnost sploh ne pride več v poštev, je bilo splošno, tako na strani OF kot pri njenih nasprotnikih. Svobodna, združena Slovenija je prišla kot poseben cilj tudi formalno v program OF. Nasprotna stran je formalno stala na stališču pravne kontinuitete predvojnne Jugoslavije, vendar je njeno unitarno ureditev že med vojno dejansko zanikala. Kolikor je priznavala avtoriteto jugoslovanske vlade v Londonu, je vendar v njenem okviru prek svojih predstavnikov vodila posebno politiko in na koncu... postavila tudi posebno slovensko vlado, čeprav muho enodnevnico.“

Brez dvoma ima avtor prav, ko trdi, da je „ideja unitarne Jugoslavije mrtva“; res pa je tudi, da je demokratična večina naroda unitarizem odklanjala že pred vojno; in vprašanje je, če je pisec dobro informiran, ko pravi nadalje, da se neki „emigrantski politični krogi ukvarjajo z načrti, kako na mesto sedanje komunistične vrniti staro Jugoslavijo.“ Vsaj med Slovenci bi težko

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Človek večkrat dela načrte, pa jih okoliščine prekrižajo s tako neobzirnostjo, da huje skoraj ni misliti. Pisec teh vrstic je imel namen na tem mestu vsaj nekoliko prostora posvetiti še papeževemu obisku, kot so to imeli namen po mnogih revijah in listih. Pa je te dni „dogajanje“ v Argentini imelo take posebnosti in svojevrstnosti, pa tako težo, da je treba skoraj ves razpoložljivi prostor dodeliti tem dogodkom. Prvi resni vojaški udar, odkar je nastopila civilna vlada, je res posebnost. Ne tolikšna kakor papežev obisk (upajmo, da bodo v bodoče številnejši papeževi obiski kot pa vojaški udari.) A dejansko so te vrste politične, ne verske narave. In v politiki ima „nujno“ običajno prednost pred „važnim“. Zato se temu posvetimo.

OBLAKI SO RUDEČI

Pravzaprav stvar ni bila popolnoma nepričakovana. Med političnimi opazovalci se je že dolgo časa šušljalo o nezadovoljstvu. Ko je prišlo do vladno-sindikalnega pakta in je kot delovni minister nastopil ortodoksn peronistični gremialist Alderete, smo tudi na tem mestu omenili kot enega vzrokov pritisk srednjih kadrov vojske, nezadovoljnih s sojenjem obtožencev glede prekrškov med protigverilsko vojno. Spričo vojaške ofenzive je Alfonsín skušal zgraditi neke vrste koalicijsko vlado. To je postalo jasno še bolj ob otvoritvi univerze v San Isidro, kjer je predsednik dejansko sklical vse stranke k skupnemu delu v vladi, in to komaj nekaj dni pred poskusom udara.

Nepričakovana pa je bila sila te nevihte. Pričelo je grmeti v Córdoba. Ta provinca je tako tesno povezana z argentinskim ustavnim življenjem, in puči, ki se tam začno, so ponavadi usodni, naj bo za vojaštvo ali za civiliste. O tem bi lahko pričala pokojni Perón in tudi general Onganía, ki si po „cordobazu“ ni več opomogel. Stvar je, da je tam major Ernesto Guillermo Barreiro izrazil, da se ne bo predstavil sodišču. Ko so potekli vsi roki podaljšanja in preložitve, ga je vodstvo enostavno izključilo iz vojaških vrst. On pa ni hotel zapustiti posadke. Takorekoč zabarikadiriral se je v 14. oddelku letalske pehote v bližini Córdobe, kjer je užival simpatije tamošnjih oficirjev. Upor je bil spočet.

Tako smo prišli do velikega četrtka, ko so govorice švigale kot bliski in so na eni in na drugi strani pričeli manevre za rešitev položaja. V Córdoba je prišlo do poganjanja. Kot posreduvalec je deloval

med drugimi, tudi kardinal Primatesta, predsednik argentinske škofijske konference. A mirne rešitve ni bilo videti. V Buenos Airesu je vlada najprej mobilizirala druge politične stranke, da ji dajo podporo. Nato so poklicali na cesto (bolje na trg) civiliste.

Predsednik je pohitel v kongresno palačo in zbranim narodnim predstavnikom zatrnil, da vlada ne bo popustila v svojem stališču, da z uporniki ne bo pogajani, da bo enkrat za vselej v državi tako, da bodo pred zakonom vsi enaki, pa naj imajo uniforme, ali pa naj je nimajo.

KDO NAJ ZATIRA?

Pred kongresno palačo je vsaj 400.000 civilistov zelo glasno podpiralo demokracijo in civilno vlado. Ta „javna zborovanja“ so tradicija, ki je Argentina ne bo opustila. Tu se meša „sklicevalna moč“ političnih formacij in pa spontana reakcija navadnega državljanja. Odgovor je bil jase, ne le glede na številno ljudi na Kongresnem trgu, marveč tudi glede na mnenje tistih, ki so pred televizorji, ali z ušesi priplepljenimi na radijske sprejemnike, napeto sledili razvoju dogodkov.

Dogodki so se razvijali naprej. V Córdoba se je hitro rešilo, na kaj originalen način. Major Barreiro je pobegnil. Mnogi so se potihoma spravevali kako je mogel pobegniti ne le iz utrjene vojašnice, marveč tudi iz od zunaj strogo nadzorovane vojašnice. A glasno so vsi izražali veselje nad rešitvijo položaja.

To veselje sicer ni bilo popolno, kajti že je grmelo tudi v Campo de Mayo. Ta velevojašnica, v bližini mesta Buenos Aires, je tudi mnogokrat odločilno posegala v argentinsko ustavno življenje. Tam stoji, med drugimi, pehotna šola. V njej se je zbrala skupina oficirjev in podoficirjev, dejansko od polkovnika doli. Tja se je zatekel tudi podpolk. Aldo Rico, potem ko je iz solidarnosti z majorjem Barreiro zapustil svoje mesto v regimentu v San Javier, v provinci Misiones. Podpolk. Rico, ki ima kot izgleda precej ugleda med svojimi tovariši, se je postavil na čelo teh elitnih čet, in proglasil upor.

Govorimo sedaj že o veliki soboti. Položaj je pravzaprav jase. Na eni strani majhna skupina (koliko jih je: 50, 100, 200?) upornikov, ki javno proglašajo svoje zahteve po amnestiji, in svoje nezadovoljstvo z generali. Na drugi strani vsa civilna država, in ves večji del vojske Posebej je treba omeniti, da tu nista

prišli v poštev niti mornarica, še manj letalstvo.

Položaj je torej jase. Ukaz tudi: marširati proti Campo de Mayo in postaviti v red tistih nekaj upornikov. Tukaj pa se je pokazala druga plat problema. Poklicali so čete iz Zárate, celo iz oddaljenega Entre Ríosa. In vsak pameten človek se je vprašal: zakaj ne iz bližnjih vojašnic? Saj jih je dovolj v bližini Buenos Airesa. Zakaj ne tanke iz Magdalene, ki so včasih tako radi dirjali po civilnih cestah, in bi v kratkem času uredili položaj? In še vprašanje: Kako to, da ko'one vojaštva iz Zárate napredujejo tako počasi?

Položaj je bil torej jase. Malo se jih je upiralo, a nihče ni ubogal ukaza, da je treba upornike zatreti. Že je nedelja. Opoldan se je pričela zbirati ogromna množica na Maj'skem trgu. Velika množica se je zbrala tudi ob meji upornega Campo de Mayo ter kričala in psovala uporne formacije. Tam bi res lahko prišlo do tragedije, ker uporniki so bili odločni, množica pa do kraja razjarjena.

POUK IN PRIDOBLENO ZNANJE

Ob pol dveh so v notranjem ministertvu predstavniki vseh strank in vseh družbenih sektorjev podpisali „demokratični kompromis“, od katerega je najbolj važen tretji člen, ki govori o delovanju pravice in o „nivojih odgovornosti“. To so bile ključne besede za rešitev položaja. Da je potem predsednik šel v Campo de Mayo in pozval upornike, naj se podajo, je že druga zgodba. Nekateri trdijo, da je bilo tedaj že vse dogovorjeno, in da je predsednik šel k upornikom, da dogovor potrdi. Vsekakor, tudi v tem primeru mu je treba priznati korajžje. Ne bi bilo prvič, da uporniki pridržijo predsednika kot talca.

Dan se je že nagibal, ko se je dr. Alfonsín znova pokazal na balkonu vladne palače. Trg pod njim je kar vrel, ko jim je voščil veselo veliko noč. Stvar da je urejana. Uporniki so se vdali, bodo aretirani in sojeni. Nekateri niso dobro razumeli za-

(Nadaljevanje na 4. str.)

PRVI KORAKI

ANEKDOTE IZSELJENCEV V ARGENTINI

12.

Pred tridesetimi leti so v predmestju Buenos Airesa še vozili po cestah kruh na vozovih s konji.

Tudi stara mama Slovenka je kupovala kruh za svojo veliko družino in sicer: „Dva largota in dva redonda.“

Pa je bila vsak dan pravilno postrežena.

krat ni mogoče govoriti. Ravno tako nasprotna stran ni imela pravice sprejemati kakršnekoli odločitve o nadaljnji narodovi usodi...“

„Kdor koli je sprejemal kakršnekol odločitve, zadevajoče okupirano prebivalstvo, je lahko sprejemal te odločitve o neposrednih tekočih zadevah, ki v nobenem primeru ne prejucirajo bodoče usode...“ Seveda drži to pravilo tudi za zadržanje Osvobodilne fronte med okupacijo. Bučar to še posebej poudari: „OF se je pri svojih odločitvah sklicevala na to, da dejansko predstavlja voljo vsega naroda, razen neznatne peščice narodnih izdajalcev. S stališča naravnega prava si take pravice samolastno ni mogla prisvojiti, ker ni bilo nikakršne možnosti, da bi tako domnevo kot stvarnost lahko preskusila... Vsekakor je število tistih, ki so ob koncu vojne stali na nasprotni strani, tolikšno, da nikakor ne predstavlja zanemarljive količine. Poleg tega se v vstopom v partizane ni že vsakdo opredelil za tisto, kar je pozneje dobilo ime revolucija in kar predstavlja družbeno ureditev po sovjetskem vzorcu.“

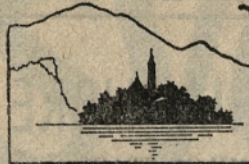
Prof. Bučar, nekdanji partizanski borec, nato še enkrat pokaže na bistveno razliko med partijo in med partizanstvom, ki jo pre malo poudarjamo nasprotniki totalitarizma v zdomstvu, čeprav jo dobro poznamo in razumemo. Takole piše o nekoministih, ki so vstopali v partizane: „Opredeljeval se je (tak člo-

vek) kvečjemu za program OF, za narodno osvoboditev, večina pa je celo za ta program zvedela šele v partizanih. Boj za narodno osvoboditev in socialna revolucija sta dve povsem različni stvari... Socialno revolucijo je izvajala KP šele po vojni, ko je prišla na oblast... Ta preobrazba se je vršila v razmerah ostrega nasilja in diktature, zato o pravih reakcijah ljudi na tako vsiljevano preobrazbo ni mogoče zanesljivo soditi, še zlasti, ker je bilo javno dovoljeno samo strinjanje...“ Ali je diktatura potrebna, se sprašuje avtor, „če se s tistim, kar naj bi uveljavila, strinja pretežna večina vseh ljudi?“ (154)

„Glede s stališča naravnega prava, je revolucija, ki jo je izvedla KP, vsiljena družbena preobrazba, ker o njej ni mogel soditi narod, na katerega se je nanašala,“ nadaljuje svoja razmišljanja prof. Bučar in ugotavlja, da je šlo v primeru komunistične revolucije med nami „samo za prevzem oblasti na nezakonit način.“

Novi režim ni svoje oblasti nikdar „izpostavil potrditvi na temelju svobodnih volitev... zato je... njegova oblast brez temeljev naravnega prava, vse dokler tega ne stori... Zato je tudi revolucija... popolni analogon od zunaj uvožene revolucije, samo oblika tega uvoza je posebna. Ni bila neposredno prinesena na bajonetih sovjetske vojske, pač pa prek partije, ki je delala kot izpostava kominterne. (KP

NOVICE IZ SLOVENIJE

DIVAČA — Škocjanske jame bi radi turistično čim boljše izrabili. Zato so pripravili načrt, po katerem bi uvedli nekaj sprememb, a upoštevajoč naravno lepoto kraja. Tako mislijo urediti stezo za pešce iz Divače, odpreti nov vhod v bližini sprejemnega centra, nov izhod pa naj bi predstavili v Okroglico in s tem omogočili obisk samega Škocjana. Poleg tega mislijo urediti tako železniške kot cestne objekte v okolici, odpreti avtokamp in drugo infrastrukturo.

LJUBLJANA — Biološka odprava na Kitajsko 87 je odšla 14. marca. Člani odprave, absolvirani biologi, bodo spoznavali ekosisteme, floro in favno v različnih deželah Kitajske. Odpotovali so z vlakom skozi Sovjetsko zvezo.

SEŽANA — Skrb inšpektorjev zbuja vse slabša higijena v lokalih. Pri pregledih sezonskih gostišč in trgovin so našli 12 vzorcev živih slabe kvalitete, med vzorci pripravljene hrane pa je bilo 16 takih, da bi lahko povzročili nevarne zastrupitve. Vzroki za to, po mnenju inšpektorjev, so v pomanjkanju delavcev, vse večji fluktuaciji in nezainteresiranosti zaposlenih.

MARIBOR — Temeljno delo zgodovinarstva je predstavil akademik Bogo Grafenauer. Gre za skupno izdajo založbe Obzorja in SAZU (Slovenske akademije znanosti in umetnosti), delo Pavleta Blaznika, **Historična topografija slovenske štajerske in jugoslovanskega dela Koroške do leta 1500**. Grafenauer je dejal, da je knjiga podlaga vsem nadaljnjim raziskavam srednjega veka na naših tleh.

LJUBLJANA — Škofjelovski pasijon je izšel v zbirki Kondor Mladinske knjige. To je delo iz stare slovenske kulturne zakladnice: zaobsežna sta diplomatični prepis in preprosta fonetična transkripcija s prevodom neslovenskih delov besedila.

LJUBLJANA — Svetlana Makarovič, pisateljica, likovnica, igralka, peva, je zaslužna za rekord, ki se v slovensko gledališko zgodovino še ni vpisal. Njena Sapraniška je v slabih petih mesecih od premiere doživela že več kot sto uprizoritev. To pa ni edino lutkovno delo S. Makarovič. Napisala, priredila in ustvarjalno sodelovala je pri mnogih uspešnih tega odra: Sovica Oka, Pekarna Mišmaš, Kozlovska sodba v Višnji gori, Martin Krpan.

LJUBLJANA — Živnoroja in kmetijstvo sta v krizi. V Sloveniji je manj živine, kot je bilo pred šestimi leti. Letošnja januarja je slovenski kmet z vsakim litrom mleka pridelal 43,5 dinarja izgube (dolar — 520 din); pri mladem pitanem govedu so rejci izgubili nekaj več kot 304 dinarjev pri

vsakem kilogramu; izgube pri prašičih pa so pri vsakem kilogramu prirajene mesa presegle 207 dinarjev. Za en traktor je moral kmet leta 1980 oddati 18.610 litrov mleka ali 3133 kg klavne govede, leta 1975 pa 22.611 litrov mleka in 3757 kg klavne govede. Kako čuden je odnos države do kmetijstva, kaže tudi podatek, da se je mleko v dveh letih podražilo za trikrat, traktor pa kar za devetkrat

LJUBLJANA — Ljubljanski dirigent Uroš Lajovic je v okviru ciklusa koncertov praškega simfoničnega orkestra FOK „Klasiki naše epohe“ gostoval na Češkoslovaškem. Praška kritika mu je posvetila precejšnjo pozornost.

POSTOJNA — Voda je za Postojnčane od 1. marca dalje za 40 odstotkov dražja. Nove cene bodo veljale do zadnjega junija. Kubični meter vode za gospodinjstva stane sedaj 250 dinarjev (dolar — 520 din).

TOLMIN — Bogata najdišča pisanega apnenca so odkrili pri raziskavah pod Krmom, v bližini planine Kuhinja. Čeprav je tolminska občina precej obsežna, ne premore prav veliko surovin za potrebe svoje industrije. Kaže pa, da bodo lahko srpeniški krediti dodali še pisane apnenčaste kamnine. Te so primerne za proizvodnjo tako imenovane kamne galanterije, torej izdelkov, primernih za zunanje in notranje detajle stavb.

LJUBLJANA — Najmanjša slovenska založba, Knjižnica revolucionarnih teorij, je napovedala nove izdaje: Dušana Pluta Slovenija — zelena dežela ali pustinja? in Bojana Baskarja Uroda latinščine, med drugimi.

Izhajanje je urejeno kot ena od dejavnosti Zveze socialistične mladine Slovenije.

UMRLI SO OD 10. do 16. marca 1987:

LJUBLJANA: Vera Babnik roj. Orel; Rado Belič; Jaka Čarman; Matilda Korošak roj. Kebler; Berta Vinovec roj. Pertot; Stane Zupančič; Angelca Svetek roj. Jakopin; prof. dr. Ervin Prelog; Marica Kolar, 91; Rudolf Hudnik; Pavla Švajger roj. Matoz; Franc Babnik; Sandrov Francelj; Karla Prelesnik roj. Žužek; Joško Omejec; Ana Poznič; Franc Guček, 79; Ivanka Bosnić roj. Erjavec; inž. Dušan Gregorka, 82; Štefica Trček; Vladimir Smolej; Marija Česen roj. Aleš, 85; Karel Dovč; Anica Pozman roj. Hüll, 70; Zoran Golobič; Vida Lovšin roj. Šuštersič; Dušan Grobovšek; Nežka Kozamernik roj. Bizjak, 83; Mirko Dralar; Francka Fakin, 86; inž. Viljem Vraprotnik; Jova Tavčar roj. Dolinar; Vinko Ferbežar, 61; Božo Zoran; Milan Naglič; Viktor Naglič; Franc Simončič, 50; Anton Može; Jože Pleša; inž. Vilbald Kopecky; Franc Rebolj Milan Jagodič.

RAZNI KRAJI: Marija Hribar, 80, Šmarje-Sap; Jože Janežič, Laško; Ma-

ma ima avtor pred očmi celotni slovenski narod.

Narodovo življenje, šele drugotnega pomena.“ (155) Komaj pa sprejemamo načelo pluralistične demokracije se najdemo spet pred vprašanjem, kdo ima pravico scodloščanja o narodovi usodi. „S pravnega stališča ni mogoče govoriti o „poštenih Slovincih“, ki so s svojim sodelovanjem v OF dali potrditev sedanjemu političnemu režimu, in o izdajalcih, ki nimajo pravice, da bi bili udeleženi pri oblikovanju narodove usode.“ odgovarja Bučar in nadaljuje: „Izdajalec je samo tisti, ki mu lahko sodno dokažemo, da je zavestno pristal na to, da se nad narodom izvede genocid, kar je poskušal okupator, ali tako tudi deloval. Tako pristajanje na genocid, pa se lahko nadaljuje tudi v poznejših razmerah, kadar s svojimi dejanji podpiramo in dopuščamo genocid.“

Nato pa sledijo stavki, ki so tako pomembni, da morejo služiti kot temelj sodelovanju demokratičnih in svobodoljubnih Slovencev tostran in onstran meja: „S perspektive NOB oziroma državljanske vojske lahko govorimo samo o zmagovalcih in premaganih brez vsake moralne diskvalifikacije in pravne izgube državljanske enakovernosti. S perspektive poznejšega vrednotenja pa lahko govorimo bolj ali manj samo še o premaganih oziroma premagancu. Premaganec je tisti, ki je izgubil poslovno sposobnost, da bi o svojih usodi, kolikor je odvisno od njega, odločal sam.“ (155) Brez dvo-

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnosti

Rojstvo: V družini Jožeta Senovrnika in ge. Marjete roj. Markež se je rodil sinček, ki bo pri krstu dobil ime Ignacij. Čestitamo!

Krsti: Krščena je bila v cerkvi Marije Pomagaj Milena Andreja Čec, hčerka Janeza in ge. Kati roj. Lah. Krstna botra sta bila Marko Čec in Ana Lah. Krstil jo je dr. Alojzij Stare.

Kršeni sta bili v župni cerkvi sv. Miklavža v San Justu dvojčeta Andreja Patricija in Adrijana Cecilija Leskovec, hčerki Lojzeta in Terezije Hanjže. Botrovali so Raul Mamazza in Marta Hanjže por. Mamazza ter Janez Leskovec in Adrijana Hanjže. Krstil je župnik Matija Borštnar.

V cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi so bili krščeni:

Marija Neža Jemec, hčerka Staneta in ge. Noemi Franciške Požes. Botrovala sta Jože Burja in Ana M. Rozman. Krstil je Janez Petek CM.

Ariel Ferdinand Rozina, sin Rudolfa in Emilije Martine Miklič. Botra sta bila Lojze Rozina in Elizabeta Fr. Boštjančič. Krstil je Janez Petek CM.

Pavel Avguštin Bokalič, sin Janeza in Anje M. Paniego. Botrovala sta Francisco Paniego in Marija Bokalič. Krstil je Vinko Bokalič CM.

Dne 19. aprila pa sta bila krščena **Marta Zupančič**, hčerka Lojzeta in Martje roj. Črnak. Botrovala sta: Aleksander Danijel Strah in Marija D. Zupančič ter

Danijel Štefan Žitnik, sin Fredija in Silviije Elise roj. Roberto. Botrovala sta: Janjo A. Glinšek in Maria Cristina de Rial. Krstil ju je g. Bokalič Jože CM.

Vsem iskrene čestitke!

Smrti: v Rosariu je umrla v 87. letu Štefanija Pristavec roj. Mežner. V San Martinu pa je na posledicah nesreče umrla Martina Lah.

Naj počivata v miru!

BUENOS AIRES

OBREDI VELIKEGA TEDNA

Cerkev Marije Pomagaj je spet doživela trodnevje, v katerem so se rojaki iz Velikega Buenos Airesa u-

rija Janežič (Lazarjeva Mari), Grosuplje; Martin Predovnik, Bukovlje; Marija Urbas roj. Milavec, Ivanje selo Karel Jug, Teharje pri Celju; Ivica Galič roj. Jesenovec, Dobrova; Ivo Lenčak, Ajdovščina; Kristina Ceraj, št. Juri pri Celju; Stefan Kavc, Bovec; Kati Pervinšek in Drago Križnar, Dob; Elizabeta Stalowsky, Radovljica; Alojz Potočnik, Žužemberk; Anica Bakrač, Šentjanž na Dolenjskem; Franjo Petrič, 80, Rudnik; Urška Pezdin roj. Mulhar, 78, Bizovik; Franc Plahuta in Borut Faganeli, Trbovlje; Tončka Knap roj. Hvala, Kranj; Vincenc Žnidar, Mengeš; Anton Prošek, Šentjakob ob Savi; Albin Škrjanc, Šmartno pod Šmarno goro; Franc Pogačar, Skarudna; Alojz Šeme, Sp. Slivnica; Jakob Švab in Alojz Povše, Tržič; Franc Kržič, 90, Borovnica; Ivan Korečan, Prevalje pod Krimom.

deležili obredov pasijona in smrti Kristusa. Pravzaprav obredi začno že na cvetno nedeljo, vendar so tudi v drugih Domovih procesije in butarice.

Veliki četrtek zbere slovenske vernike k prazniku svetega Rešnjega telesa s slovesno mašo, ki se nato preljuje v čuječnost in molitev ob Odrešeniku na Oljski gori. Prav do polnoči si sledijo ure molitve.

Naslednji dan, veliki petek, ni delaven dan. To se pozna tudi pri obredu, saj je znatno več ljudi, pa tudi obred je manj navaden. Petje Janzevega evangelija, ko opisuje trpljenje in smrt, pridiga o križu kot mučilnem orozju in simbolu odrešenja ter obhajilo so glavni deli večera, ki se zaključijo s križevim potom.

V soboto je že zaznati praznično vzdušje. Čez dan so dušni pastirji obiskovali slovenske naselbine in po starih običajih blagoslovljali žegen. Zvečer pa so vsi prisostvovali blagoslovu ognja in vode, besedni liturgiji in spet slovesni Slavi pri vstajenjski maši.

Ti obredi zaslužijo posebno pozornost, zato je tudi priprava temu primerna. Dušni pastirji z dr. Alojzijem Starcem na čelu se vse večere zvrstijo pri oltarju in v spovednicah. Tudi pevci se zvrstijo: v četrtek je prepeval Slovenski komorni zbor (dir: Anka Gaser), v petek Mladinski zbor iz San Justa (Andrej Selan), v soboto pa Mladinski zbor iz Slomškovega doma (Tine Selan).

Vse skupaj je pripomoglo, da je novo praznovanje Gospodovega vstajenja bilo slovesno in družinsko prijetno, kar se je opazilo ob koncu ma-

še, ko si je množica vseppek po voščila veselo Alelujo.

TOMBOLA

Lep jesenski dan je pripomogel, da je bila udeležba res številna. Na športnem prostoru so bili lepo razstavljeni številni in bogati dobitki, tako da je marsikaterega zamikalo, da je nabavil več kart, na katere je pozneje igral. Kmalu ob napovedani uri, ob dobrih zvočnih napravah je pozdrvil navzoče napovedovalec A. Pirc, razložil potek igre in ker so bili navzoči tudi domačini, je ponovno vedno besedilo tudi v kasteljanščini.

Začel je klicati prve številke in čez kakih deset minut so se že približali kontrolni mizi prvi dobitniki kvatern. Ko so bili razdeljeni dobitki kvatern, so začeli razdeljevati činkvine, ki jih je bilo tudi čez dvesto. Po razdelitvi teh se je nadaljevalo klicanje števil v tišini in v pričakovanju, dokler se ni oglasil prvi dobitnik glavnega dobitka Karel Selan iz Floride, aktivni član našega Doma. Člani kontrole so ugotovili, da je lastnik opreme za sprejemnik. Tudi drugi in tretji glavni dobitek sta ostala v domačem kraju, dočim so ostali dobitki (čez šestdeset) bili razdeljeni srečnim dobitnikom. Med in po tomboli se je navzočim nudila dobra postrežba iz kuhinje in gostinskega prostora.

Poleg domačih rojakov se je tombole udeležilo lepo število rojakov iz drugih Domov Velikega Buenos Airesa, kar je hvalevredno; s tem je pokazano prijateljstvo in soldarnost.

SLOVENIJA V SVETU

INFORMATIVNI POLITIČNI RAZGOVORI V SEVERNI AMERIKI

Konec februarja in v začetku marca je bilo v Severni Ameriki troje informativnih političnih razgovorov. Prvi je bil 27. februarja v Torontu, drugi 28. februarja v Clevelandu in tretji 1. marca v Washingtonu. Na teh sta poročala tajnik Slovenskega narodnega odbora, **dr. Peter Urbanc** in politični sodelavec SLS na Primorskem, g. **Vinko Levstik**. Dr. Urbanc je poročal o delu SNO in o naloga slovenske politične emigracije v svetu z ozirom na vedno bolj napeti politični položaj v domovini.

V Levstiku pa je podal izčrpno poročilo o razmerah v domovini in je naglasil, da je zlasti slovenska mladina kritična do komunističnega režima. Mladinska lista „Mladina“

in „Tribuna“ objavljata močne protirežimske članke. Omenil je tudi pisanje starejših slovenskih kulturnih delavcev — Bojana Štiha, Igorja Torkarja, Nika Grafenauerja, Dimitrija Rupla in zlasti Spomenke Hribarjeve —, ki odkrivajo velike napake komunističnega totalitarnege režima. Nazadnje je opozoril na pomembnost zadnje (štev. 57) „Novi revije“, ki prinaša razprave o slovenskem narodnem programu, ki so silno vznemirile komunistične oblastnike. Poudaril je pomemben politični dejavnik, ki ga predstavlja pisateljska organizacija, npr. ob kandidaturi Bulatovića ali ob skupnih jedrih. V Levstiku je tudi omenil, da je opaziti doma nekaj sprememb npr. glede praznovanja božiča. Zaključil je svoja izvajanja z nekaterimi predlogi za bolj uspešno delo slovenske politične emigracije.

je še v juniju 1941 izrecno poudarjal, da je KPJ sekcija kominterne, Slov. poročevalec, 22. 6. 41.“ (str. 154)

Česar avtor ne omenja je, da je KP priznavala svojo zvestobo Sovjetski zvezi že pred vojno. Kdor je poznal njeno delovanje, je lahko vedel tudi leta 1941, kaj je njen končni namen. Tako je jasno opredeljen položaj vseh, ki smo se proti posegu kominterne v slovensko družbeno dogajanje borili. Morda bi kazalo tudi pripomniti, da so bili pri uveljavljanju revolucije vendarle prisotni tudi sovjetski bajoneti, vsaj v nekaterih predelih Jugoslavije; a to v bistvu ne spremeni dejstva, ki ga Bučar tako jasno poudari: „slovenski narod (je bil) postavljen v politično ureditev, glede katere mu do slej ni bila dana možnost, da bi o njej na svobodnih volitvah izrazil svoje voljo.“

Nadalje ugotavlja avtor, da si je KP privzela nad narodom pravico varuštva, kar pomeni, da „narodu kot subjektu prava, kot nosilcu pravice in dolžnosti, manjka poslovna sposobnost... Zagotovitev poslovne sposobnosti narodu je... prvi in temeljni pogoj za kakršnokoli narodni program. Če to prevedemo iz pravnega v politični jezik, pomeni, da je treba narodu omogočiti, da bo lahko izražal svojo voljo. Brez demokracije cije o tem ne more biti govora. S tega stališča so tudi odnosi z drugimi narodi in skupni državi, ki so sami na sebi bistvenega pomena za

centralizma v državi opominja Bučar, da „Jugoslavija ni možna niti kot federativna država, ker je federativnost (v praksi) samo oblika unitarne države.“

Pa tudi „konfederativnost brez demokracije in politične svobode ni mogoča, ker resničnih interesov članic sicer ni mogoče niti oblikovati, niti ni mogoče sprejemati potrebne odgovornosti, in ker se zlasti ne more izoblikovati področje dejanskih skupnih interesov.“ (157)

Vsak poskus unitarizma, naj bo še tako prikrit, pa je obsojen na propad, ker gre za „umetno konstrukcijo... brez stvarne podlage.“

Pa tudi vloga nacionalne države se spreminja, „vse bolj izgublja svoje nekdanje... oznake... pa ohranja, oziroma na novo pridobiva določene, prav zanjo specifične pristojnosti.“ ugotavlja prof. Bučar, na podlagi opazovanj evropskega razvoja. „Integracija različnosti je mogoča samo na temelju prostovoljnega sodelovanja ker je tako sodelovanje oprto na interes.“ Gre tedaj za suvereno iskanje narodnih koristi v večjem ali manjšem sodelovanju z drugimi nosilci suverenosti. V teh odnosih pa ne gre več za podrejanje večini. Narod svojih koristi ne sme podrediti niti glasovanju drugih narodov.

„Odločanje na temelju večine je možno samo o manj pomembnih zadevah, kjer niso prizadeti življenjsko pomembni interesi prizadetih. Kakor hitro gre za odločanje po ve-

čini, je potrebna tudi prisila za manjšino. Ta je toraj izgubila svobodo.“ (159) pravilno svari Bučar glede na mednarodne — in še posebej na medjugoslovanske — odnose. Istočasno pa pokaže, morda nehote, na naravno mejo demokracije, ki jo kristjani prav dobro poznamo. Princip večine ureja sožitje, ne more pa odločati o moralnem zadržanju posameznika.

Postane jasno, da ne oseba ne narod svojih najvišjih vrednot ne smeta postavljati na tehtnico zunanjih večine ter jih morata braniti pred nasiljem kakršnekoli vrste. S tem se vrne avtor na svojo izhodiščno misel, naj o odnosih med ljudmi in narodi ne odloča — moč.

Narod ima pravico do samostojnosti, človek pa do svobode, resnice in avtentičnosti, ne glede na mnenje ali pritiske bodisi mednarodne ali ljudske večine.

„Ali si je mogoče zamisliti Evropo, kjer bi večina narekovala manjšini, kadar so prizadeti življenjski interesi te manjšine?“ (160) se sprašuje pisec ob koncu svoje razprave. Dal Bog, da bi države članice evropske skupnosti bile vedno kos podobnim skušnjavam in da bi bila Slovenija kmalu lahko enakopraven del take, moralno in politično uravnovešene Evrope.

Pogumni napori slovenskih izobražencev, kot so vidni v obravnavi številki Nove revije, so znak, da postajamo za tak korak zreli.

MALI OGLASI

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov. Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel. T. E. 664-1656.

ZA DOM

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - Andrej Marolt, Martínez de Hoz 110, San Miguel, T. E. 664-1656.

ADVOKATI

dr. Franc Knavs — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Pcia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadst. E - Tel. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

ARHITEKTI

arh. Jure Vombergar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Av. Gaona 2776 - 1706 Haedo T. E. 659-1413.

arh. Marija Bavec — Belgrano 123 - 17. nad. "5" - R. Mejía - Tel. 654-2461; poned., sredo, petek od 17 do 19.

TRGOVINA

Delikatesa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadst., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bm.é. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 14. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm.é. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 14. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure. (g. Stanko Oberžan).

SIIGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje ob četrtkih od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 Tel. 651-1760 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9,30 do 11,30 (gd.é. Julka Moder).

SLOGA sporoča, da je pri izrednem zrebanju med lanskoletnimi ugankarji bil izžreban Tomaž Boltežar. Radijski sprejemnik TONOMAC stereo FM ga čaka v osrednji pisarni SLOGE.

FRAN MILČINSKI

Pički brez gnezda

„Ali mislite?... Nesrečnež, kaj je naredil iz mene — skoraj morilko! In še ne bo konec greha in trpljenja?“ je vzdihnila Kocmurjeva.

„Nak, ne bo ga!“ je dobrohotno potrdil gospod Kobilica. „Veš dedec se ne bo nikadar poboljšal, vi pa ne boste nikdar nehali ga rediti in zalagati.“

„Ne vinarja več zanj, ne grizljaj kruha!“ se je rotila Kocmurjeva.

„Ho, ho, ho!“ se je veselo krohotal rejeni gospod nadstražnik. „Le da vidite spet njegove oči in njegov navihani brk, pa bo vse po starem. Ženske ste ženske! Za otroka je pač škoda... Dva imate, ne?“

„Dva. Saj za otroka mi je, da bi ju rešila...“

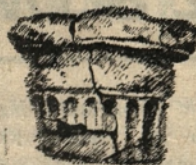
„Nja... dekle je skoraj, skoraj, skoraj prestaro... jo že imamo zapisano. Se ne bo dolgo več sprehajala, pa pojde v tisti samostan, že veste, ki je za take gospodične — prisilna delavnica mu pravijo. Trikrat smo jo že posvarili... Fant je mlad, fant bi se morebiti še spreobrnil. Toda pri vas ne in pri vašem dedcu. V druge roke bi moral priti. Pa za to je treba denarja...“

„Ljubi gospod Kobilica,“ je prosila Kocmurjeva, „pomagajte mi zaradi otroka, sama se ne vem kam dejati. Rajni oče — sam Bog jih je razsvetlil — so določili v testamentu polovico dohodkov iz svojega premoženja otrokoma za vzgojo.“

Knežji kamen — simbol slovenske svobode

Slovenski dan

Na BELO NEDELJO, 26. aprila:

SLOVENSKA PRISTAVA
CASTELAR

Vabi: ZEDINJENA SLOVENIJA

OBVESTILA

ČETRTEK, 23. aprila:

Seja upravnega sveta ZS ob 20.30 v društvenih prostorih.

SOBOTA, 25. aprila:

Prihod škofa dr. Janeza Jenka in irednika Ognjišča msgr. Franceta Boleta ob 6.55 na Ezeizo z Aerolíneas Argentinas polet 141. Ob 9 sv. maša v slovenski cerkvi Marije Pomagaj. Popoldan obisk Srednješolskega tečaja.

Redni občni zbor Slomškovega doma ob 20. uri.

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri. V Slovenski hiši ob 16 začetek filozofskega ciklusa pod vodstvom univ. prof. dr. Milana Komarja.

Na Pristavi v Castelarju ob 19. uri Poslednje ustoličenje — gledališki prikaz. Sodelujejo vsi slovenski Domo- vi.

2. kulturni večer SKA — dr. Alojzij Kukovica O božjem bivanju v Slovenski hiši ob 20.

NEDELJA, 26. aprila:

SLOVENSKI DAN na Pristavi v Castelarju. Popoldne ob 10.30; popoldne ob 16. uri.

PONEDELJEK, 27. aprila:

V San Martinu sprejem škofa dr. Janeza Jenka: ob 19. uri sv. maša, nato slovesna večerja v Domu.

SREDA, 29. aprila:

Srečanje škofa dr. Janeza Jenka s slovenskimi duhovniki v Slovenski hiši.

PETEK, 1. maja:

Sprejem škofa dr. Janeza Jenka v Slomškovem domu.

NEDELJA, 3. maja:

Sv. birna slovenskih otrok v cerkvi Marije Pomočnice (Don Bosco) v Ramos Mejía ob 15. uri med slovesno sv. mašo.

PONEDELJEK, 4. maja:

Obisk škofa dr. Janeza Jenka v Slovenskem domu v Carapachayu.

SREDA, 6. maja:

V Hladnikovem domu v Slovenski vasi obisk škofa dr. Janeza Jenka.

ČETRTEK, 7. maja:

Obisk škofa dr. Janeza Jenka na Slovenski pristavi v Castelarju.

PETEK, 8. maja:

Kulturni večer SKA v Slovenski hiši ob 20. uri. Predava msgr. France Bole.

SOBOTA, 9. maja:

Srečanje škofa dr. Janeza Jenka s šolskimi otroki v Slovenski hiši popoldne.

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

NEDELJA, 10. maja:

Slovensko romanje v Luján. Ob 10. uri sv. maša koprškega škofa dr. Janeza Jenka.

SREDA, 13. maja:

Srečanje škofa dr. Janeza Jenka z dušnimi pastirji v Slovenski hiši. Popoldne sestanek s slovenskimi duhovniki.

ČETRTEK, 14. maja:

Sestanek Zveze slov. mater in žena v Slovenski hiši. Predava dr. Jure Rode o „katoliškem shodu“.

SOBOTA, 16. maja:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

SREDA, 20. maja:

Sestanek sanmartinske Lige ženamat. Predava Rudolf Smersu o dr. Antonu Korošcu.

PETEK, 22. maja:

Sprejem škofa dr. Janeza Jenka v Našem domu v San Justu.

SOBOTA, 23. maja:

Srečanje škofa dr. Janeza Jenka z mladino in predavanje msgr. Franceta Boleta.

NEDELJA, 24. maja:

Žegnanje pri Mariji Pomagaj, združeno s slovesom škofa dr. Janeza Jenka in msgr. Franceta Boleta.

SPREJEM ŠKOFA DR. JANEZA JENKA
V SAN MARTINU

V ponedeljek, 27. aprila, bo škof dr. Janez Jenko v spremstvu urednika Ognjišča msgr. Franca Boleta obiskal San Martín. Ob 19. uri bo v cerkvi presv. Srca Jezusovega slovesna sv. maša, h kateri vabimo narodne noše, mladino in vse rojake sanmartinskega področja.

Po sv. maši bo v Slovenskem domu sprejem in pozdrav s kulturnim programom, nato pa slavnostna večerja, na katero vabimo tudi vse rojake.

Obisk škofa dr. Janeza Jenka
v Slomškovem domu

bo v petek, 1. maja, ob 18. uri.

Spored: pozdravni del. Slovesna maša in po njej zakuska in priložnost za pogovor. Z njim bo njegov spremljevalec msgr. Franc Bole, urednik Ognjišča. Vsi rojaki ramoškega okraja toplo vabljeno!

Mogoče ne veste, da...

— da so na nedavnem mladinskem festivalu v Novi Gorici pri stojnici za duhovnost delili tudi prasego Satanu...

— da je znani ameriški časnikar, danes osemdesetletni Shirer, izjavil dopisniku Il Corriere della Sera, da je za tujega dopisnika v Sovjetski zvezi bolj dušljivo ozračje in večja kontrola kot v Hitlerjevi Nemčiji...

— da je med lužičkimi Srbi v vzhodni Nemčiji cvetoče versko življenje in da jih približno 83% obiskuje nedeljsko mašo...

— da so v Ilirski Bistrici odkrili doprni ljp pokojnemu partizanskem generalu Radu Pehačku, ki je na tihem hodil poslušat predavanja v Drago...

— da bodo v prihajem tisočletju muslimani po številu presegli katoličane...

Mladika, Trst, 1986, št. 9

(Nad z 2. str.)

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

kaj omenja bivše „heroje“ iz malvinske vojne, niti „zmote“ v dejanju, ki so si ga naprtili. A predsednik jih je poslal domov, da objamejo svoje otroke in v miru praznujejo Veliko noč.

Vse ostalo je že drugo dejanje te igre. Šef vrhovnega štaba general Ríos Ereñú, je odšel v pokoj. Za njim bo odšla (kot izgleda, v trenutku, ko pišemo te vrstice), še do-

Jaz sem življenje in vstajenje.
Kdor vame veruje bo živel, tudi če umrje.

Janez 11, 25-26)

Na velikonočno nedeljo, v 37. letu starosti, je lepo pripravljena na smrt, odšla v večnost naša ljuba hčerka, sestra, teta

Martina Lah

Iskrena hvala dr. Juretu Rodetu za molitve ob krsti, pogrebno sv. mašo in vodstvo pogreba.

Naša zahvala vsem, ki ste z nami sočustvovali, zanjo molili in jo spremili na zadnji poti.

Priporočamo jo v molitev in blag spomin.

Zalujoči:

mama Fanika roj. Furlan,
Kati, Olga in Jure z družinami,
Veronika in Anica

Dal je pismo in Jeraj je bral:

„Ljubi mož!“

S Tončkom je tako: véasih je bolje, véasih je slabše. Boga prosim in Devico Marijo, da mu vrnete spet ljubo zdravje, da ne izgubim edinega otroka, še preden sem ga imela. Odkar prebedevam pri njegovi postelji, sem šele spoznala, da staršem ne dá otroka rojstvo, ampak si ga morajo šele prislužiti z brigo in ljubeznijo. Drugače jim je tuj.

— Jaz si zdaj služim otroka, ker si ga nisem prej. Ali si ga prislužim, to je v božjih dokah. — Oh moj Tonček, ubogi otrok, bal se je lastne matere! Starše je imel in je bil sirota. — Zdjaj se me ne boji več. Če me vidi ob postelji, že se mi nasmehne, svojo vročo roko položi na mojo in spet zameži — varnega se čuti pri meni. — Kdaj si ga ti prislužiš, da mu boš v resnici oče in ne strah in parkelj! In mojo sestro boš prosil za odpustanje, da veš! — ker si ji delal krivico. Semkaj te pa še ni treba. Lepo te pozdravlja

tvoja žena.“

Sebi pa je našel drugo zunaj mesta, manjše in dosti cenejše in kar je poglavito — z vrhom poleg! S kako radostjo je prinesel domov to novico!

„Jaz bom tudi vrtnaril,“ je vzkljnil Milan in veselje mu je žarelo iz oči.

„Boš,“ je rekel oče, „da ti ne bo treba drugod kopati zlata.“

Stara Jera je razumela vse, kar je gospod povedal in kar je zamolčal. „To je pametno, gospod,“ je rekla, „potem bomo imeli vsega dovolj, še denarja.“

Jeraj že dolgo ni bil tako zadovoljen in ko je tistega popoldne zapuščal stanovanje, je dobre volje godel po stopnicah. Spodaj je naletel na čevljarja.

„Kako je s Tončkom? Ali je že zdrav?“

„Zdrav... kaj vem, ali je zdrav! Saj niti ne vem, ali sem oče, ali imam sina. Prosim, gospod Jeraj, kar berite — tole mi piše žena! Kaj naj rečem? Kaj naj storim?“

20. Selijo se,

Ko je stara Jera pripeljala svojega Milančka spet nazaj v Ljubljano, kako je bil Jeraj obeh vesel! Skala se mu je